

KRIMINALITA OBECNĚ

Každý z nás se někdy setkal s protiprávním jednáním. Většinou v roli poškozeného. Nejčastěji se setkáváme s krádežemi, vloupáními, výtržnictvím v různých podobách, přestupkovým jednáním v dopravě. Často se nás dotýká i hospodářská kriminalita. Silně a především emotivně pak vnímáme závažnou násilnou trestnou činnost - vraždy, loupežná přepadení, ublížení na zdraví.

Kriminalitu lze obecně chápat jako protiprávní jednání, tedy veškeré páchaní přestupků nebo trestných činů. Můžeme ji také chápat jako souhrn spáchaných trestných činů. Vzhledem k tomu, co není zakázáno je povoleno, je hlavní směrnici pro určování, co lze považovat za nezákonné z hlediska přestupků tzv. přestupkový zákon č. 200/1990 Sb. a z hlediska trestných činů Trestní zákoník č. 40/2009 Sb.

Přehled kapitol:

[Sexuální obtěžování a znásilnění](#)

[Domácí násilí a stalking](#)

[Diskriminace a šikana](#)

[Vloupání](#)

[Krádeže](#)

[Přepadení](#)

[Výtržnictví](#)

[Ozbrojení útočníci](#)

Sexuální obtěžování a znásilnění

Co je to sexuální obtěžování, jak na ně reagovat, kam se obrátit o pomoc, jak předcházet riziku přepadení a co dělat, stanete-li se obětí znásilnění? Na tyto otázky naleznete odpovědi v této kapitole.

SEXUÁLNÍ OBTĚŽOVÁNÍ

Je to jakékoli nežádoucí sexuální chování, včetně dotýkání a poznámek sexuální povahy. Je však třeba rozlišovat hranici mezi škádlením, flirtováním a sexuálním obtěžováním. K sexuálnímu obtěžování dochází nejčastěji na pracovišti, ve škole, kdekoli v kolektivu - na táborech, v rámci volnočasových aktivit a podobně.

NEZNALOST ZÁKONA NEOMLOUVÁ: Trestní zákoník takovéto chování definuje jako sexuální nátlak: Kdo jiného násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu sebeukájení, k obnažování nebo jinému srovnatelnému chování, nebo kdo k takovému chování přiměje jiného zneužívaje jeho bezbrannosti, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo zákazem činnosti.

Stejně bude potrestán pachatel, který přiměje jiného k pohlavnímu styku, k pohlavnímu sebeukájení, k obnažování nebo jinému srovnatelnému chování zneužívaje jeho závislosti nebo svého postavení a z něho vyplývající důvěryhodnosti nebo vlivu.

JAK REAGOVAT NA SEXUÁLNÍ OBTĚŽOVÁNÍ A KAM SE OBRÁTIT O POMOC

Odborníci tvrdí, že když oběť sexuální obtěžování ignoruje, situace se nezmění, může se i zhoršit, proto:

- dejte jasně najevo, že si takové chování nenecháte líbit a nebudete tolerovat,
- pokud obtěžování pokračuje, jednejte rozhodně a nevzdávejte se,
- svěřte se někomu, komu důvěřujete.

Kam se obrátit o pomoc?

Dětem mohou pomoci na situaci správně reagovat rodiče a učitelé. Můžete také zavolat bezplatně na Linku bezpečí, která funguje nepřetržitě na čísle **800 155 155**. Vyhledejte pomoc odborníka (psycholog). Pokud došlo k trestnému činu, oznamte to na policii. Sexuální obtěžování může vyústit i ve znásilnění, které je trestným činem. Jsou případy znásilnění, kdy oběť pachatele zná, protože ke znásilnění dochází i mezi blízkými osobami. V jiných případech pak může znásilnění souviset s přepadením neznámým pachatelem.

JAK PŘEDCHÁZET RIZIKU PŘEPADENÍ A PŘÍPADNÉHO ZNÁSILNĚNÍ

Základní pravidla, která mohou snížit riziko přepadení a případného znásilnění jsou následující:

- pokud je to jen trochu možné, nechodte sami,
- zejména ve večerních hodinách se vyhýbejte odlehlým, neosvětleným a nepřehledným místům, temným průchodům a zarostlým parkům,
- vyhněte se také místům, o kterých víte, že se v nich scházejí podivné party,
- pokud cestujete v noci hromadnou dopravou, sedejte si co nejbližší k řidiči,
- nechodte blízko vchodů do domů a blízko křoví,
- pokud možno si zvolte cestu, kde jste co nejlépe vidět pod veřejným osvětlením,
- zvýšte pozornost při vstupu do domu a do výtahu,

- nepřijímejte doprovod neznámého člověka,
- všímejte si okolí,
- vracíte-li se domů v pozdních večerních hodinách, vybavte se některým z účinných prostředků k obraně a ochraně zdraví (např. pepřový sprej), mějte je vždy připravené v ruce; v klidové situaci se je naučte používat,
- vaše kabelky by měly být zavřené, klíče od bytu si připravte předem, například do kapsy,
- pokud máte podezření, že vás někdo sleduje, jděte mezi lidi, popř. využijte mobilního telefonu k přivolání pomoci,
- buďte obezřetní při seznamování přes inzerát či internet a schůzku volte na veřejném místě.

CO DĚLAT, POKUD JSTE OBĚTÍ ZNÁSILNĚNÍ

TIP: Útočník má vždy náskok. Velká šance, jak získat čas, spočívá v překvapivých reakcích, které by útočník nepředpokládal (volat Hoří nebo Hurá, naznačit spolupráci, souhlas).

Nikdy nevyhrožujte, že útočnickovo jednání oznámíte na policii.

Pokud se rozhodnete pro fyzickou obranu, jednejte rozhodně a razantně.

K obraně můžete použít kabelku, deštník, klíče, sprej.

NEZNALOST ZÁKONA NEOMLOUVÁ: Nutná obrana proti útočnickovi je zákonem povolena, ale je třeba pamatovat na to, že tato obrana musí být přiměřená. To znamená, že odvrací-li oběť přímo hrozící nebo trvajícím útok, je oprávněna se bránit a způsobit pachateli například zranění. Obrana však nesmí být zcela zjevně nepřiměřená.

Pokud se stanete obětí přepadení (znásilnění), přivolejte co nejdříve hlídku Policie České republiky nebo strážníky Městské policie.

Snažte si zapamatovat co nejvíce údajů k útočnickovi: věk, výšku, váhu, účes, způsob řeči, barvu vlasů a očí, oblečení, jeho pach apod.

Důležité také je, kterým směrem pachatel utíkal nebo jakým vozidlem odjížděl (barva, typ vozidla, registrační značka). Velmi tím usnadníte pátrání po útočnickovi.

Domácí násilí a stalking

Jak můžete pomoci oběti domácího násilí, co dělat, když jste obětí domácího násilí, kde hledat pomoc, co je to vlastně stalking, jak se projevuje a jak se bránit stalkerovi? Na tyto otázky naleznete odpovědi v této kapitole.

DOMÁCÍ NÁSILÍ A JEHO ZNAKY

Jde především o fyzické, psychické nebo i sexuální násilí, ke kterému dochází mezi blízkými osobami. O domácí násilí se jedná vždy, pokud jsou přítomny všechny následující znaky:

- **opakování a dlouhodobost** - z jednoho útoku ještě nelze určit, jedná-li se o domácí násilí, může to však být jeho začátek,
- **eskalace** - domácí násilí se stupňuje od útoků proti lidské důstojnosti k fyzickým útokům až k závažným trestným činům,

- **jasné rozdělení rolí** - na ohroženou a násilnou osobu; domácí násilí není vzájemné napadání, hádky, rvačky, spory, kde je rovné nebo střídavé postavení stran incidentu,
- **neveřejnost** - domácí násilí probíhá zpravidla za zavřenými dveřmi bytu či domu, osoby sdílí společnou domácnost.

JAK POMOCI OBĚTI DOMÁCIHO NÁSILÍ

Překonat strach a poslušnost je pro osobu ohroženou domácím násilím velmi náročné, proto potřebuje pomoc a podporu zvenčí. Základní rozhodnutí však musí udělat sama, neměla by k němu být nikým nucena. Je možné nabídnout východisko z beznadějně situace, slíbit podporu a konkrétní pomoc, ale nelze za nikoho rozhodovat. Řešení domácího násilí není jednoduché ani rychlé. Dočasně může dojít i ke zhoršení situace a je potřeba řešit řadu nových problémů. Pokud se však ohrožená osoba rozhodne něco se svým životem udělat, je mimořádně důležité, aby své rozhodnutí dotáhla až do konce - k životu bez násilí.

Poskytněte ohrožené osobě veškerou možnou psychickou podporu, hovořte s ní, pomozte jí kontaktovat odborníky, policii. Pokud je zraněná, doprovodte ji k lékaři.

Oběti domácího násilí mají často velmi nízké sebevědomí a sklon obviňovat se za současný stav. Opakujte oběti domácího násilí, že ona není ta, kdo by se měl stydět.

CO DĚLAT, KDYŽ JSTE OBĚTÍ DOMÁCIHO NÁSILÍ

- prvním krokem je připustit si, že se děje něco, co není v pořádku,
- dalším pak uvědomit si, že není vaše chyba, že k domácímu násilí dochází,
- nestyděte se vyhledat pomoc příbuzných a odborníků,
- uschovejte si všechny důkazy o fyzickém násilí (roztrhané oblečení, fotografie zranění atd.),
- u osoby, které důvěřujete, si uložte osobní dokumenty, doklady, peníze a náhradní oblečení i klíče.

KDE HLEDAT POMOC

Pokud hrozí bezprostřední nebezpečí nebo jste napadeni, zavolejte policii přes linku **158**.

Pokud jste zraněni, vyhledejte lékařskou pomoc přes linku **155**.

Po útoku neuklízejte důkazy, ale přivolejte policii.

Vyhledejte pomoc odborníků.

Důležité kontakty:

- 251 511 313 - **DONA linka** - pomoc obětem domácího násilí,
- 257 317 110 - **Bílý kruh bezpečí**,
- 739 078 078, 541 213 732 - **Intervenční centrum**.

TIP: Policista je oprávněn na základě zjištěných skutečností vykázat agresora z obydlí i z bezprostředního okolí. Vykázání trvá 10 dnů ode dne vydání rozhodnutí a tuto dobu nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby.

STALKING A JEHO PROJEVY

Jedná se o pronásledování, opakované stupňované a nevyžádané obtěžování, které může mít různou intenzitu i podobu.

Může mít tyto projevy:

- opakované, dlouhodobé pokusy kontaktovat oběť (osobní kontakt, dopisy, telefonáty, SMS),
- výhrůžky (něco udělá sobě, oběti, jejím blízkým),
- ničení majetku oběti,
- stalker označuje sám sebe za oběť,
- rozšiřování nepravdivých informací a pomluv v okolí oběti - snaha poškodit oběť v okolí.

JAK SE BRÁNIT STALKEROVI

Můžete se setkat s více typy stalkerů (pronásledovatelů). Každý může mít jiný záměr a používat k tomu různé metody pronásledování a obtěžování. Někteří jsou méně a jiní více nebezpeční. Nikdy však nenechávejte jakékoli projevy stalkingu bez povšimnutí! Zpravidla se totiž stupňují a mohou vést i k ohrožení vaší bezpečnosti.

Jak se bránit:

- dejte stalkerovi jasně na vědomí, že o jeho zájem nestojíte,
- neodpovídejte mu na vzkazy, nechodte s ním na schůzky,
- změňte zvyky (choďte či jezděte jinými cestami, v jinou dobu),
- uchovejte si výhrůžné SMS, emaily,
- informujte policii.

NEZNALOST ZÁKONA NEOMLOUVÁ: *Od 1. ledna 2010 je stalking trestným činem! Kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmou jemu nebo jeho osobám blízkým, vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje, vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje, omezuje jej v jeho obvyklém způsobu života, nebo zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu, a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti. Spáchá-li toto pachatel vůči dítěti nebo těhotné ženě, se zbraní, nebo nejméně se dvěma osobami, bude pachatel potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři roky.*

Diskriminace a šikana

Co je a není diskriminace, co je šikana, jaké formy má mobbig či bossing a jak se jim bránit? Na tyto otázky naleznete odpovědi v této kapitole.

DISKRIMINACE

Je to odlišné, právem zakázané zacházení s lidmi ve vymezených, srovnatelných situacích na základě různé rasy, etnického původu, národnosti, pohlaví, sexuální orientace, věku, zdravotního postižení, víry, náboženského vyznání a světového názoru.

Diskriminace může být **přímá** nebo **nepřímá**.

Přímou diskriminací je jednání, při němž se ve srovnatelné situaci zachází s jednou osobou méně příznivě, než s jinou, a to z důvodů, které zákon zakazuje. Např. lze za přímou diskriminaci označit, dojde-li k odmítnutí zájemce či zájemkyně o zaměstnání z důvodu pohlaví tehdy, kdy zaměstnavatel

již dokonce v inzerátu uvedl, že hledá "asistentku" nebo "ředitele", namísto toho, aby uvedl, že hledá "asistenta/asistentku", "ředitele/ředitelku".

Nepřímou diskriminací je jednání, při němž se s někým zachází méně příznivě na základě kritéria, které je zdánlivě neutrální. Např. restaurace vyhlásí bezvýjimečný zákaz vstupu psů, čímž zakáže vstup osobám se zdravotním postižením, které využívají vodící nebo asistenční psy.

V určitých případech je možné nepřímou diskriminaci odůvodnit rozumným cílem, ovšem i prostředky k jeho dosažení musí být přiměřené a nezbytné.

Z JAKÝCH DŮVODŮ A V JAKÝCH OBLASTECH NESMÍ DOCHÁZET K DISKRIMINACI

Důvody, které je možné označit jako diskriminační, nejsou libovolné. Antidiskriminační zákon hovoří o rase, etnickém původu, národnosti, pohlaví, sexuální orientaci, věku, zdravotním postižení, náboženském vyznání, víře a světovém názoru. Další zákony obsahují i jiné důvody, jako např. majetek, členství v odborových organizacích či v politických stranách a hnutích, rodinný stav atd.

Zákaz diskriminačního chování podle antidiskriminačního zákona platí v zaměstnání, podnikání, vzdělání, sociální oblasti, zdravotní péči, poskytování zboží a služeb včetně bydlení pokud jsou nabízeny veřejnosti a ve veřejné správě.

Diskriminaci zakazují i jiné zákony: ve vzdělávání jde o školský zákon, zákaz diskriminace v zaměstnání upravuje např. zákon o zaměstnanosti, zákoník práce a služební zákon, diskriminaci v podnikání postihuje i zákon o veřejných zakázkách, zákaz diskriminace v poskytování zboží a služeb je i součástí zákona o ochraně spotřebitele. Obecný a nejširší zákaz diskriminace je obsažen v Listině základních práv a svobod.

TIP: Za účelem naplňování zákonných požadavků na ochranu osob před diskriminací a prosazování práva na rovné zacházení je možné se obrátit na Kancelář veřejného ochránce práv (= ombudsmana) - oddělení rovného zacházení.

CO NENÍ DISKRIMINACE

Ne každá nespravedlnost, znepokojivá situace, či rozdílné jednání je diskriminací ve smyslu antidiskriminačního zákona.

Diskriminací není například:

- požadavek minimálního věku, zdravotního stavu, odborné praxe či délky zaměstnání, jestliže je to pro výkon povolání nezbytné,
- rozdílné zacházení za účelem ochrany žen z důvodu těhotenství a mateřství, ochrany osob se zdravotním postižením a osob mladších 18 let,
- když si někdo při výběru životního partnera vybírá pouze mezi osobami určité barvy pleti,

- pokud žena odmítne nabídku k sňatku od výrazně mladšího muže s odůvodněním, že je příliš mladý,
- když v přijímacím řízení na sportovní gymnázium, kde se počítá s rozšířenou povinnou tělesnou výchovou, nebude vybrán tělesně postižený uchazeč,
- když se někdo bude přátelit pouze s osobami stejné národnosti apod.

Přípustné formy rozdílného zacházení jsou obsaženy i v dalších zákonech. Stát totiž může upravovat své vnitřní záležitosti, pokud přitom neporušuje lidská práva a svobody nebo závazky vyplývající z mezinárodních smluv. Aby se jednalo o diskriminaci podle antidiskriminačního zákona, musí jít o zásah do lidské důstojnosti. Diskriminována proto nemůže být např. obec nebo obchodní společnost.

ŠIKANA

Jedná se o jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašit jiného člověka, případně skupinu lidí. Zahrnuje nejenom fyzický útok, ale i slovní (od nadávek po pomlvy). Šikana může být i nepřímá - šikanující se chová tak, jako by druhý člověk neexistoval. K šikaně může dojít na pracovišti, ve škole, kdekoli v kolektivu - na táborech, v rámci volnočasových aktivit.

Ojedinelý střet, od hádky po rvačku, šikanou nebývá. Šikana je záměrné a nevyprovokované užití síly jedincem nebo skupinou, zpravidla opakovaně (bití, tahání za vlasy nebo oděv, ničení věcí, ohrožování, vydírání, okradení, rozšiřování pomluv).

Šikana zpočátku probíhá nenápadně, prostřednictvím legráček a „testíků“ (nadávání, schovávání věcí, strkání), později se stupňuje. Šikanování jedné oběti může trvat měsíce i déle. Šikana velmi poškozuje duševně, ale často i tělesně. Oběti se cítí bezmocné a dříve nebo později začnou hledat vinu v sobě.

Co dělat?

Se šikanou se nikdy nesmiřujte. Vyhledejte pomoc. Jste-li obětí, oznamte to vždy rodině, příbuzným nebo učitelům. Svěřte se někomu, komu důvěřujete.

Jste-li svědky šikany, nenechávejte si to pro sebe. Reakce na šikanu není žalování!

TIP: Je možné zavolat bezplatně na Linku bezpečí, která funguje nepřetržitě na čísle 800 155 155.

MOBBING A BOSSING

Jedná se o formy šikany na pracovišti.

Mobbing - nejrůznější formy znepríjemňování života na pracovišti. Jedná se o útoky skupiny proti jednotlivci. Charakteristická je pro ně skrytost, rafinovanost a zákeřnost.

Bossing - šikany se dopouští nadřízený pracovník. Jedná se tedy o chování nadřízeného, které poškozuje podřízeného před jeho kolegy, znesnadňuje či znemožňuje mu jeho práci. Bossing se vyvíjí a stupňuje. Bossing zahrnuje i pracovní izolaci podřízených, kteří nejsou zváni na porady, informování o důležitých rozhodnutích apod. Souvisí i s diskriminací ze strany zaměstnavatele a to jak rasovou, genderovou (podle pohlaví) či týkající se jakékoliv odlišnosti zaměstnanců na pracovišti.

Za bossing může být považováno:

- přehnané kontrolování plnění povinností či docházky,
- neschválení dovolené, přemíra přesčasů,
- arogantní chování, slovní urážky, zesměšňování před kolegy,
- nedocení práce či častá a neoprávněná kritika,

- zadávání příliš složitých úkolů (na které nemá podřízený kvalifikaci nebo jsou nesplnitelné),
- zabraňování přístupu k informacím,
- nemožnost vyjádřit svůj názor nebo navrhnout své návrhy,
- prisvojení si práce podřízeného jeho šéfem,
- sexuální obtěžování,
- bezdůvodné vyhrožování výpovědí,
- různé naschvály (odebrání kancelářských potřeb apod.),
- probírání drobných chybiček, které jsou u ostatních přehlíženy atd.

JAK SE BRÁNIT

Obrana proti mobbingu a bossingu je v praxi velmi obtížná. Vyžaduje vedle dalšího značnou míru osobní statečnosti a také vytrvalosti. Kolektivní obranou jsou rozmanité výzvy a petice proti nelidským vztahům v zaměstnání.

Obranou proti mobbingu je včasná prevence a informovanost. Oběť se musí začít bránit hned zpočátku. Pokud nepomůže klasická obrana (vzepřít se mobbingu), je vhodné kontaktovat odborníka či občanské sdružení. Pomoci by mohly také např. odbory.

Zaměstnancům lze preventivně doporučit zejména:

- neuzavírat pracovní smlouvy (nebo dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr), které obsahují příliš široce vymezený a neurčitý druh práce,
- odmítnout vykonávat úkoly, které nespadají do jejich pracovní náplně, jestliže se o jejich uložení nadřízený pokusí,
- konzultovat urychleně problém s orgány inspekce práce nebo právníkem zkušeným v oboru pracovního práva.

Vloupání

Co je to vloupání a jaké jsou možnosti zabezpečení vaší domácnosti? Na tyto otázky naleznete odpovědi v této kapitole.

Při vloupání pachatel vnikne do uzavřeného prostoru lstí, nedovoleným překonáním uzamčení nebo tak, že při tom s použitím síly překoná jinou jistící překážku. Aby došlo k vloupání, musí pachatel především vniknout do uzavřeného prostoru. To může být nejen místnost, celá budova nebo uzavřený pozemek, ale také menší prostor, například trezor, zavazadlový prostor auta a podobně. Vloupání je velmi častý případ protiprávního jednání.

Ne každý však věnuje ochraně svého majetku patřičnou pozornost. K ochraně domu, bytu, nemovitosti můžeme volit složité a velmi nákladné elektronické systémy napojené na služby bezpečnostních agentur. Účinné jsou ale i jednoduché mechanismy. Složitý elektronický systém, který jeho majitel nemá spuštěný, je k ničemu. Účinnost spočívá v jednoduchosti. To platí i pro zabezpečení. Mnohdy postačí instalovat kvalitní bezpečnostní zámky. Jednoznačně platí: pokud investuji do zabezpečení, musím jej využívat! Každá nemovitost už při prvním pohledu mnohé napoví. Přesně to jsou informace i pro zloděje. Přeplněná schránka na dopisy jednoznačně napoví, že majitel

není již několik dní doma. Stejně tak v zimě několik dní neodmetený sníh. Síťka proti hmyzu a za ní otevřené okno, jsou rozhodně dobrým signálem pro zloděje.

TIP: Investovat do zabezpečení domu, bytu či chaty se opravdu vyplatí. Zkušený zloděj si vyhledává objekt, do něž se snadno dostane. Proč by se složitě dostával do domu zabezpečeného kamerami a elektronikou, když vedlejší dům má otevřené okno, nezajištěné dveře do sklepa.

Patřičnou pozornost je nutné věnovat zabezpečení cenného majetku uvnitř nemovitosti. Rozhodně je na místě mít kvalitní zabudovaný trezor, v němž máte uložené všechny cennosti a peníze. Stotisícové hotovosti v nočním stolku, pod polštářem či ve skříni pod prádlem by bylo jistě lépe v domácím trezoru, a ještě lépe na účtu v bance. Máte-li opravdu cenné věci (např. šperky), je skutečně lepší investovat do sejfů v bance.

NEZNALOST ZÁKONA NEOMLOUVÁ: Krádež vloupáním je vždy trestným činem i v případě, že odcizená věc má pouze malou hodnotu.

Krádeže

Co je to krádež, na co si dát pozor, co dělat, pokud jste byli okradeni a co dělat při krádeži automobilu nebo kola? Na tyto otázky naleznete odpovědi v této kapitole.

KRÁDEŽ

Krádež je neoprávněné přisvojení si cizí věci či hodnoty. Z pohledu statistik patří krádeže mezi nejčastěji řešené protiprávní jednání. Obecně lze říci, že zloděj si vybírá, v touze po svém zisku, nejslabší článek. Tedy věc, která není vůbec zabezpečena nebo jen jednoduše, snadno překonatelným mechanismem. Z tohoto pohledu je prevence krádeží jednoduchá a spočívá v důsledném zabezpečení věci.

NEJČASTĚJŠÍ MÍSTA KRÁDEŽÍ

- hromadné dopravní prostředky
- čekací místa na hromadné dopravní prostředky
- nákupní centra
- rušné ulice
- koupaliště
- kempy
- hřbitovy

JAK PŘEDCHÁZET KRÁDEŽÍM

- peníze, platební karty, doklady a klíče od bytu noste v tašce nebo kabelce vždy odděleně, a to tak, aby v případě jejich odcizení (např. klíčů) zloději nezískali i doklady, kde je uvedena adresa vašeho bytu,
- noste u sebe jen tolik peněz v hotovosti, kolik skutečně potřebujete,
- peněženku noste na dně kabelky nebo batohu, nenechávejte ji v bočních kapsách, kde pro ni zloději můžou snadněji sáhnout,

- kabelku nebo tašku nenechávejte v nákupním vozíku, v obchodech nebo v čekárnách ji neodkládejte do regálů a polic - mějte ji stále u sebe,
- pokud to jde, vyhýbejte se tlačenicím - návaly mnoha lidí jsou ideálním místem pro kapsáře,
- při výběru peněz z bankomatu si hlídejte soukromí, dávejte pozor, jestli vás někdo nesleduje příliš zblízka; bezpečnější je vybírat hotovost uvnitř bank nebo spořitelny,
- nechubte se se svými úsporami nebo cennostmi, které máte,
- viditelně nemanipulujte s penězi na veřejném prostranství nebo před zraky široké veřejnosti,
- nezapomínejte zamykat svoje auto - můžete ho vybavit ještě zařízením pro uzamčení řadicí páky či volantu, vhodnou ochranou proti krádeži jsou i elektronické zabezpečovací systémy a vůbec nejlepší je kombinace elektronického a mechanického zabezpečení - doplnit jej lze i skrytým zapínáním přívodu paliva nebo startéru; stejně tak je vhodné mechanicky zabezpečit jízdní kolo, pokud jej musíte nechat bez dozoru,
- vždy zamykejte dveře od bytu či domu a zavírejte okna a balkonové dveře, i pokud jdete z domu jen na krátký nákup - pootvěřená okna jsou pro zloděje velkým lákadlem.

Nepodceňujte zloděje, stačí jim jen pár vteřin vaší nepozornosti!

TIP: Policisté se setkávají i s případy, kdy si lidé přímo k platební kartě napíší PIN kód, který zlodějům umožní bezproblémový výběr peněz z karty. Nikdy si PIN kód nepište na lístečky k platební kartě nebo do peněženky - dnes si můžete u řady bank sami nastavit vlastní čtyřmístný PIN kód tak, abyste si jej zapamatovali.

CO DĚLAT, JSTE-LI OBĚTÍ KRÁDEŽE

- obraťte se neprodleně na Policii ČR - telefonicky nebo osobně na jakoukoliv služebnu (ohlášením krádeže dokladů zabráníte dalším nepříjemnostem spojeným s jejich případným zneužitím),
- pokud vám byla odcizena platební karta, ihned zablokujte účet,
- pokud vám byly odcizeny klíče a osobní doklady, co nejdříve vyměňte zámky,
- pokud vám zlodějí odcizí mobilní telefon, obraťte se na svého mobilního operátora, aby telefonní číslo ihned zablokoval.

NEZNALOST ZÁKONA NEOMLOUVÁ: Pokud si koupíte a užíváte kradenou věc, můžete se tím dopustit trestného činu podílnictví, na který pamatuje trestní zákoník až čtyřletým trestem odnětí svobody a propadnutím věci!

Přepadení

Je lepší při přepadení proti pachateli zasáhnout nebo splnit jeho požadavky? Na tuto otázku naleznete odpovědi v této kapitole.

Přepadení je jedním ze způsobů, jak násilím získat majetkový prospěch. Nejčastěji se můžeme setkat s loupežnými přepadeními zaměřenými především proti osobám. Častá jsou i přepadení bank, sázkových kanceláří, obchodů. S přepadením je spojena přinejmenším hrozba násilí. Preventivní rady většinou směřují k poslušnému vykonání pokynů pachatele. Postavit se mu je otázkou osobní odvahy a vyhodnocení situace, kdy je nutné zvážit možný důsledek útoku zpravidla ozbrojeného pachatele.

V přepadení hraje hlavní roli násilí či pohrůžka. Pachatel útočí na svobodu a důstojnost nebo na majetek.

Při loupežném přepadení namířeném proti jednotlivci má pachatel jednoznačný cíl. Pohrůžkou, ať už zbraní či jen verbálně, chce získat jeho majetek. Není pochyb, že vystresovaný pachatel je schopný hrozbu vyplnit. Je tedy na každém z poškozených, zda se takovému násilníkovi postavit či nikoliv. Při volbě reakce je nutné okamžitě zvážit vlastní možnosti obrany a pokusit se odhadnout, zda je pachatel schopný svou výhrůžku vykonat. Jak se tedy v roli přepadeného zachovat? Doporučuje se splnit pachatelovy požadavky. Zdraví má přednost před majetkem.

Policie čas od času zaznamená i případ, kdy se pachateli jeho oběť ubránila a ten odešel s nepořízenou. Bohužel dost často jsou pachatelé ozbrojení a zbraň neváhají použít - může to být nůž, břitva nebo i střelná zbraň. V takových případech je lepší neklást odpor a chránit tak své zdraví. Oželeť peněženku nebo telefon není snadné, ale utrpět vážné zranění může mít následky po celý život. Útočníci často jednájí pod vlivem drog a racionální jednání je jim cizí.

Lupiči útočí také na banky, herny, čerpací stanice nebo trafiky. Jejich hlavním objektem je pokladní, číšník, obsluha. Klient, zákazník, host, návštěvník hraje až druhořadou roli. Bankovní úředníci mají zpravidla od svých firem jasné pokyny, jak při takové situaci postupovat, jsou na ně obvykle i školeni. Pro svědka platí to stejné jako při útoku na jednotlivce. Zvážit zda, jakou formou a jestli vůbec zasáhnout. Jeho role spočívá spíše v zapamatování si co nejvíce informací, které by vedly k vypátrání pachatele, a v co nejrychlejším přivolání policie (linka **158**).

NEZNALOST ZÁKONA NEOMLOUVÁ: *Výše škody nehraje při posuzování trestu za loupež na rozdíl od krádeže podstatnou roli. Lupič musí počítat s mnohem vyšším trestem než zloděj. Byť způsobil stejnou škodu na věcech, kterých se zmocnil násilím nebo pod pohrůžkou násilím.*

JAK PŘEDCHÁZET PŘEPADENÍ

- vyhýbejte se odlehlým, nepřehledným a neosvětleným místům, chodte raději frekventovanějšími ulicemi, a pokud to jde, v doprovodu další osoby,
- pokud byste měli pocit, že vás někdo sleduje, snažte se co nejrychleji dostat na místo, kde je více lidí,
- pokud vás někdo napadne, křičte,
- nikdy nevyhrožujte, že útočnickovo jednání oznámíte na policii,
- k ochraně můžete použít deštník, klíče, sprej,
- v prázdné tramvaji či autobusu si sedejte co nejbližší k řidiči,
- pokud vám chce kabelku někdo ukrást, nebraňte ji za každou cenu - zdraví nebo dokonce život jsou cennější,
- po chodníku chodte raději dále od vchodů domů, kde by mohl číhat případný pachatel a mohl by vás vtáhnout dovnitř,
- při vstupování do domu se pořádně rozhlédněte a nevcházejte tam s někým neznámým,

- nepřijímejte doprovod nabízený neznámými lidmi, ochota pomocníka může být jen záminkou k tomu, aby se dostal do vašeho bytu,
- vyhněte se konfliktu s podnapilými osobami nebo osobami pod vlivem omamných a psychotropních látek,
- pokud se stanete obětí přepadení, přivolejte co nejdříve Policii České republiky (**158**) nebo strážníky městské policie (**156**),
- snažte si zapamatovat co nejvíce: pohlaví, věk, výšku, oblečení, barvu vlasů, očí apod.

Výtržnictví

Kdo je a kdo není výtržník a kde je hranice neslušného chování a výtržnictví? Na tyto otázky naleznete odpovědi v této kapitole.

Výtržnictví je protiprávní jednání, jehož prostřednictvím je chráněno zejména klidné občanské soužití a veřejný pořádek. Spáchá jej ten, kdo se veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném dopustí hrubé neslušnosti nebo výtržnosti zejména tím, že napadne jiného, hanobí hrob, historickou nebo kulturní památku, anebo hrubým způsobem ruší přípravu nebo průběh organizovaného sportovního utkání, shromáždění nebo obřadu lidí.

V poslední době je velkým problémem také narušování veřejného pořádku různými typy pochodů, protestů, demonstrací. Při jejich pořádání jsou aktivní také skupiny praktikující určitý životní styl (skinheads, hooligans a další).

Trestný čin výtržnictví má dvě formy jednání. Jedná se o hrubou neslušnost a o výtržnost. Tyto formy se mohou někdy překrývat. Hrubá neslušnost zahrnuje jednání, při kterém je narušováno občanské soužití či občanská morálka, dále pak obsahuje hrubý útok na čest a vážnost občana. O hrubé narušení občanského soužití se jedná v případě zjevné svévolí či bezohlednosti. Pachatel prosazuje svůj nepřijatelný zájem na úkor ostatních. O výtržnost se jedná, pokud je závažně narušen veřejný klid a pořádek.

STALO SE: Velké mediální pozornosti neunikl případ dvojice mladíků, kteří po bujarém popíjení v restauraci vyrazili na hřbitov ve Vranovicích. Tam poničili stovku hrobů a způsobili jejich majitelům stotisícovou škodu. Své počínání později omlouvali velkým množstvím vypitého alkoholu.

Není možné chápat každé napadení, které se stalo na veřejném místě, jako výtržnost. Pro výtržnost je třeba naplnit i další znaky než jen veřejné nebo veřejně přístupné místo. Pachatel zpravidla jedná se zjevnou svévolí, bezohledně a jednostranně prosazuje svůj společensky nepřijatelný zájem na úkor ostatních občanů. Právě tímto způsobem se prezentují různé skupiny lidí při demonstracích, protestech, pochodech a dalších akcích. Při nich mnohdy dochází ke konfliktům, které je nutné řešit násilnou cestou.

NEZNALOST ZÁKONA NEOMLOUVÁ: Hranice trestnosti výtržnictví bývá velmi tenká a její překročení bývá obvykle velmi nebezpečné. Neslušné chování se může velmi rychle a neřízeně zvrtnout v závažné trestní jednání.

V případě, že jste svědky výtržnictví, volejte na tísňovou linku Policie ČR **158** nebo městské policie **156**.

Ozbrojení útočníci

**Co dělat, jestliže vás ohrožuje osoba se zbraní a co si představit pod situací „AMOK“?
Na tyto otázky naleznete odpovědi v této kapitole.**

Pokud se dostanete do situace, že vás ohrožuje osoba se zbraní, nesnažte se aktivně bránit. Nikdy nevíte, jak útočník zareaguje, jaké má úmysly. Pokuste se získat čas, mluvte klidným hlasem, případně najděte vhodný úkryt nebo utečte. V případě, že jste svědkem ozbrojeného útoku, ihned zavolejte policii a dbejte jejich pokynů, nesnažte se vyřešit situaci sami.

STALO SE: Dne 8. 9. 2015 přepadli dva pachatelé zlatnictví v Uherském Hradišti. Při ozbrojeném útoku zranili střelnou zbraní dva muže, z nichž jeden se pokoušel pachatele (neúspěšně) zastavit.

AMOK

Velice závažnou problematikou je ozbrojený útočník, někdy též nazývaný aktivní střelec, šílený střelec nebo školní střelec. V těchto případech hovoříme o situaci AMOK.

O AMOK se jedná když:

- ozbrojený jednotlivec (jednotlivci) použije zbraně proti civilním osobám,
- k útoku dochází v prostorách se zvýšenou koncentrací osob,
- cílem je zabít co největší počet lidí bez určitého vzorce výběru obětí.

Znaky, podle kterých můžete rozpoznat aktivního střelce:

- může mít řeči typu: „*Kdybych měl zabít co nejvíc lidí, tak bych to udělal takhle...*“,
- může shromažďovat zbraně, obdivovat je,
- je něčím zvláštní, vymyká se běžnému průměru (fyzicky, sociálně, psychicky),
- obdivuje násilí (amatérský film, písemné projevy, kresby),
- často o připravovaném útoku mluví dopředu (sociální sítě).

STALO SE: Dne 14. 10. 2014 duševně nemocná žena nepozorovaně pronikla s ostatními studenty do budovy Střední školy obchodní a služeb ve Žďáru nad Sázavou a zde začala svůj útok. Útočila nožem. Při pokusu o záchranu své spolužačky přišel jeden student o život, další 3 byli zraněni.

Realizovat preventivní opatření v této problematice je velice komplikované, téměř nemožné. Pachatele nejde jednoznačně dopředu rozpoznat a tím předcházet útokům tohoto typu. Pachatelem může být osoba ze všech sociálních vrstev, různého věku, zaměstnání i zaměření. Vždy je však potřeba být na tuto situaci co nejlépe připraven:

- vhodné a funkční zabezpečení vstupních dveří,
- kontrola nad osobami, které vstupují do objektu,
- uzamykatelné třídy, kanceláře.

V žádném případě nesmíte podcenit rady a doporučení, jak se v dané situaci zachovat. Při již probíhajícím útoku je nezbytně nutné uposlechnout pokynů policie.

JAK POSTUPOVAT BĚHEM OHROŽENÍ

Pokud se ocitnete v situaci „AMOK“, utečte na bezpečné místo nebo se schovejte v závislosti na aktuální situaci. Jste-li ukryti v objektu, pokuste se zabarikádovat nebo zamknout. Volejte policii (linka 158).

Vypněte si zvonění mobilního telefonu, aby vás nemohl pachatel objevit podle případného zazvonění. Čekajte na pomoc a neotvírejte, dokud se prokazatelně nejedná o policii. Doba samotného útoku se pohybuje obvykle do 15 minut, doba trvání celého zásahu policie může podle charakteru trvat i hodiny.

Po příchodu policistů poslouchejte jejich příkazy, chovejte se klidně a držte ruce od těla. Policisté se musí ujistit, že vy nejste pachatel nebo že nejste pachatelem zadržováni. Svůj úkryt opusťte, až policie vyhlásí konec ohrožení.

JAK SE BRÁNIT V SITUACI „AMOK“ V BUDOVĚ ŠKOLSKÉHO TYPU

Pokud nastane ohrožení v budově školského typu:

- dostaňte se z hlavních chodeb do místností (třídy, kabinety, kanceláře),
- zabarikádujte vstupní dveře (lavice, židle, učebnice, tašky, stoly),
- odstupte od dveří, lehněte si na zem, skryjte se,
- varujte ostatní,
- zůstaňte potichu a co nejvíce v klidu,
- neotvírejte nikomu dveře,
- v žádném případě se neshromažďujte na místech typu hřiště, nástupní místa před školou apod.,
- bezvýhradně poslouchejte pokyny policie.